

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертаційного дослідження Іл'юка Дмитра Дмитровича
«Судова влада і громадськість: концепт взаємодії»
на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право
за спеціальністю 081 Право**

1. Обґрунтування теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

У контексті сучасного розвитку України як правової держави, що прагне європейської інтеграції та розбудови громадянського суспільства, взаємодія судової влади та громадськості набуває виняткової актуальності. Судова влада, як самостійна гілка державної влади, відіграє ключову роль у забезпеченні верховенства права, захисті прав і свобод людини, а також у підтриманні законності в суспільстві. Її ефективність і легітимність значною мірою залежать від рівня довіри громадян, що формується через прозорість, відкритість і підзвітність судової системи. У свою чергу, громадськість, як активний суб'єкт суспільних відносин, має потенціал впливати на судову владу, сприяючи її вдосконаленню та гармонізації з потребами суспільства.

Питання взаємодії судової влади та громадськості є недостатньо дослідженим у вітчизняній правовій науці, хоча окремі аспекти функціонування судової влади розглядалися у працях В. Городовенка, І. Гриценка, С. Прилуцького, О. Черновського та інших, а проблеми громадянського суспільства і громадського контролю аналізувалися Б. Гребенюком, І. Громком, А. Крупником, В. Московцем, Т. Топольницькою та ін. Спеціальні дослідження взаємозв'язку судової влади з громадськістю (О. Андрійко, В. Бринцев, П. Каблак, Л. Наливайко та ін.) не вичерпали всіх проблем, що потребують комплексного осмислення. Актуальність теми посилюється необхідністю адаптації судової системи України до європейських стандартів, що вимагає незалежності суддів, прозорості процесів і активного залучення громадськості до правосуддя.

Дисертація спрямована на систематизацію, уточнення та комплексне представлення концепту взаємодії судової влади з громадськістю, визначення її теоретичних засад і практичних механізмів у контексті демократичного розвитку України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича в рамках комплексної теми «Захист прав людини» / «Protection of human rights» (Номер державної реєстрації: 0121U109357), що підтверджує її інтеграцію в планові наукові дослідження кафедри та університету.

Мета і завдання дисертаційного дослідження. Метою дослідження є комплексний аналіз концепту взаємодії судової влади та громадськості, розробка трирівневої моделі цієї взаємодії (комунікативної, інтеграційної, інституційної) та обґрунтування практичних рекомендацій для її вдосконалення в умовах розбудови громадянського суспільства в Україні.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

1. Розкрити зміст поняття та форм взаємодії судової влади і громадськості.
2. Проаналізувати сутність поняття «громадськість» у контексті функціонування судової влади.
3. Визначити специфіку комунікативних основ взаємодії, охарактеризувати її практичні аспекти.
4. Дослідити правові основи інтеграційної взаємодії у відносинах партнерства через інститути суду присяжних і мирових суддів.
5. Вивчити інституалізацію громадськості у відносинах із судовою владою та окреслити позицію щодо громадського контролю за її діяльністю.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі функціонування судової влади та її взаємозв'язку з громадськістю.

Предметом дослідження є концепт взаємодії судової влади і громадськості, його рівні (комунікативний, інтеграційний, інституційний) та форми реалізації.

Методологія дослідження. У роботі використано комплекс методів: діалектичний метод для аналізу взаємозв'язків між судовою владою та громадськістю; системно-структурний підхід для побудови трирівневої моделі взаємодії; порівняльно-правовий метод для дослідження зарубіжного досвіду функціонування суду присяжних і мирових суддів; логіко-семантичний метод для уточнення понять «судова влада», «громадськість», «взаємодія судової влади – громадськість»; статистичний метод для аналізу правових основ інтеграційної взаємодії; методи аналізу й синтезу для виявлення проблем і розробки рекомендацій.

2. Формування наукового завдання, нове вирішення якого отримано в дисертації.

Дисертація Іл'юка Д.Д. присвячена комплексному дослідженню концепту взаємодії судової влади та громадськості у теоретичному та практичному вимірах. У процесі роботи розроблено трирівневу модель взаємодії (комунікативна, інтеграційна, інституційна), проаналізовано її функціонування в Україні та за кордоном, уточнено понятійний апарат і запропоновано нові механізми для забезпечення прозорості, підзвітності та довіри до судової системи.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

Наукові положення, розроблені особисто дисертантом Іл'юком Дмитром Дмитровичем у дисертації «Судова влада і громадськість: концепт взаємодії», відзначаються новизною та оригінальністю. Уперше запропоновано трирівневу модель взаємодії судової влади та громадськості, яка включає комунікативну взаємодію як обмін інформацією, інтеграційну як партнерство через суд присяжних і мирових суддів, та інституційну як громадський контроль; новизна полягає у системному підході до

класифікації. Системно визначено «громадськість» як соціально активну частину суспільства, розмежовано активну і пасивну, усунуто термінологічні неузгодженості, що є новим для судового контексту. Доведено співвідношення рівнів як «процес – форма – інструментарій», що вперше представлено як цілісна система. Визначено аспекти комунікативної взаємодії через технології та ЗМІ, запропоновано Концепцію і медійні центри для підвищення прозорості. Розроблено модель суду присяжних (9 присяжних і 3 судді) та обґрунтовано мирових суддів із законодавчими змінами, адаптованими до України. Охарактеризовано інституційну взаємодію як комплекс контролю, запропоновано Раду правозахисних організацій як новий інститут. Уточнено поняття «судова влада» (включає правосуддя, захист прав, фіксацію фактів) і «громадянське суспільство» (колективна дія), що є розширеним тлумаченням. Удосконалено механізми контролю через закріплення запиту і протесту як правових інструментів. Ці положення вносять значний вклад у теорію права та практику судової системи України.

4. Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, які захищаються.

Науковий рівень дисертації відповідає вимогам до робіт на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право. Результати ґрунтуються на аналізі Конституції України, законів, міжнародних актів, наукових праць і практичного досвіду. Достовірність підтверджується апробацією у десяти наукових публікаціях: п'яти статтях у фахових виданнях України та п'яти тезах конференцій, а також відсутністю плагіату за результатами перевірки системою TURNITIN.

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у реалізацію конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності здобувача з результатами наукових досліджень інших учених.

Здобувач продемонстрував високий рівень теоретичної підготовки, опрацювавши широкий спектр джерел: праці вітчизняних і зарубіжних

учених, нормативні акти, практичні приклади (зокрема, суд присяжних в Україні та за кордоном). Усі науково значимі результати отримані особисто Іл'юком Д.Д. за методичного супроводу наукового керівника, доктора юридичних наук, професора Гураленко Наталії Анатоліївни.

6. Наукове та практичне значення роботи.

Результати проведеного дослідження мають значення, по-перше, у науково-дослідній діяльності – для поглиблення уявлень про процеси взаємодії судової влади і громадськості з використанням комплексної трирівневої концепції, яка включає в себе комунікативну, інтеграційну та інституційну взаємодії. По-друге, у правозастосовній та нормотворчій діяльності – для подальшого нормативного вдосконалення питань здійснення правосуддя та організації гармонійної взаємодії судової влади із громадськістю на основі діалогу. По-третє, у навчальному процесі – при підготовці навчальних і навчально-методичних посібників із відповідних дисциплін.

7. Використання результатів роботи.

Положення дисертації можуть бути використані для викладання курсів «Теорія права», «Конституційне право», «Судові та правоохоронні органи», «Філософія права», а також для підготовки навчальних посібників. Практичні рекомендації можуть бути основою для реформ судової системи України, зокрема в контексті євроінтеграції та зміцнення довіри до правосуддя.

8. Повнота викладу матеріалів у публікаціях та особистий внесок здобувача.

Основні результати відображені у десяти наукових працях, зокрема у 5 наукових статтях, опублікованих у фахових виданнях України з юридичних наук, а також в п'яти збірниках тез або публікацій матеріалів науково-практичних конференцій.

*Наукові праці у виданнях, включених до переліку
наукових фахових видань України:*

1. Іл'юк Д.Д. Інтеграційна взаємодія судової влади та громадськості: пошук збалансованої моделі функціонування суду присяжних. *Ерліхівський журнал*. 2024. Вип. 9. С. 38–44

2. Іл'юк Д.Д. Взаємодія судової влади та громадськості: деякі аспекти термінологічної визначеності. *Право і суспільство*. 2023. № 3. С. 190–197.

3. Іл'юк Д.Д. Взаємодія судової влади та громадськості: комунікаційний аспект. *Ерліхівський журнал*. 2023. Вип. 7. С. 38–44.

4. Черновський О.К., Іл'юк Д.Д. Окремі питання практичної реалізації нової концепції судової реформи. *Європейські перспективи*. 2021. № 1. С. 34–39. (Іл'юк Д.Д. провів аналіз проблемних питань імплементації нової концепції судової реформи в частині функціонування суду присяжних та запровадження інституту мирових суддів в Україні).

5. Черновський О.К., Іл'юк Д.Д. Окремі питання побудови військового судочинства в Україні на основі міжнародного досвіду. *Наше право*. 2020. № 1. С. 184–191. (Особистий внесок: Іл'юк Д.Д. здійснив дослідження моделей взаємодії військових судів іноземних держав із представниками військової громадськості в якості присяжних).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Іл'юк Д. Д. Комунікативна взаємодія судової влади та засобів масової інформації: питання побудови діалогу та довіри. *Свобода – основа прав людини* : матеріали Всеукраїнського круглого столу (Чернівці, 9 грудня 2023 р.). Чернівці : Букрек, 2023. С. 73–78.

7. Іл'юк Д. Д. Громадський контроль в умовах взаємодії громадськості та судової влади. *Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 21–22 січня 2022 р.). Одеса : ГО «Причорноморська фундація права», 2022. С. 5–8.

8. Іл'юк Д. Д. Комунікація суду із громадськістю та ЗМІ. *Евристично-правовий потенціал філософсько-освітніх ідей представників Львівсько-Варшавської школи (1895-1993 рр.) та Віденського гуртка (1922 р.)* :

матеріали Міжнародної наукової конференції (м. Львів, 27 жовтня 2022 р.) Львів : БОНА, 2022. С. 223-226.

9. Іл'юк Д. Д. Судовий процес як легітимна та цивілізаційна форма захисту прав і свобод людини. *Гідність – основа прав людини* : матеріали Всеукраїнського круглого столу (8 грудня 2022 р., м. Чернівці). Чернівці : Букрек, 2022. С. 66–70.

10. Іл'юк Д. Д. Юрисдикційні процеси розгляду справ військовими судами в Україні. *Концептуальні засади використання психологічних знань в судовій діяльності* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Чернівці, 31 травня 2019 р.) Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2019. С. 50–55.

Результати дисертаційної роботи повною мірою відображені у вказаних вище публікаціях. Постановка завдань здійснена науковим керівником. Усі науково значимі результати отримані автором особисто, але за погодженням і під керівництвом наукового керівника.

На підставі аналізу тексту дисертаційної роботи, наукових праць авторки та Протоколу контролю оригінальності дослідження (антиплагіатна інтернет-система Turnitin) встановлено, що дисертаційна робота виконана самостійно, текст не містить плагіату, а дисертація відповідає вимогам академічної доброчесності.

9. Апробація матеріалів дисертації.

Результати обговорювалися на засіданнях кафедри теорії права та прав людини Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича та апробувалися на п'яти науково-практичних конференціях: Всеукраїнський круглий стіл «Свобода – основа прав людини» (Чернівці, 9 грудня 2023 р.), Міжнародна науково-практична конференція «Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети» (м. Одеса, Україна, 21–22 січня 2022 р.), Міжнародна наукова конференція «Евристично-правовий потенціал філософсько-освітніх ідей представників Львівсько-Варшавської школи (1895-1993 рр.) та Віденського гуртка (1922 р.)» (м.

Львів, 27 жовтня 2022 р.), Всеукраїнський круглий стіл «*Концептуальні засади використання психологічних знань в судовій діяльності*» (Чернівці, 31 травня 2019 р.). Всі тези конференцій опубліковані.

10. Оцінка мови та стилю дисертації.

Дисертація Іл'юка Д.Д. є завершеною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що свідчать про досягнення поставленої у роботі мети.

Структура роботи зумовлюється метою і завданнями дослідження. При цьому дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які охоплюють вісім підрозділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел.

11. Відповідність змісту дисертації спеціальності галузі знань, з якої вона подається до захисту.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і теоретико-прикладною значимістю дисертаційна робота Іл'юка Д.Д. відповідає галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право. Здобувачем повністю виконано освітню і наукову складові освітньо-наукового рівня вищої освіти.

12. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертація на тему: «Судова влада і громадськість: концепт взаємодії», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 081 Право, відповідає всім вимогам, встановленим Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №507 від 03.05.2024 р.), Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом МОН України від 12.01.2017 р. №40 (зі змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України №759 від 31.05.2019 р.).

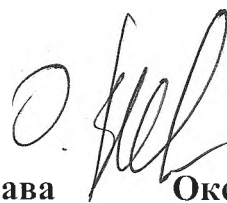
13. Рекомендація дисертації до захисту.

Дисертаційна робота Іл'юка Дмитра Дмитровича «Судова влада і громадськість: концепт взаємодії», подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право, за її актуальністю, науково-теоретичним рівнем, новизною постановки і розв'язання проблеми, практичним значенням отриманих результатів відповідає вимогам п. 6 - 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою КМУ від 12.01.2022 р. №44 (зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ №507 від 03.05.2024 р.).

За результатами публічної презентації результатів дисертації та їх обговорення на засіданні кафедри теорії права та прав людини юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича №9 від 03.03.2025 р., дисертацію Іл'юка Дмитра Дмитровича «Судова влада і громадськість: концепт взаємодії» рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій раді для здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Дата: 3 березня 2025 р.

Голова кафедрального засідання
доктор юридичних наук, професор,
завідувачка кафедри процесуального права

Оксана ЩЕРБАНЮК

Підпис *Щербанюк О.* завідувачку
Учений секретар Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича
Дитовська Н. С.
"03" березня 2025

